

Összefoglaló vélemény
a „párhuzamosan” megindított szerződés érvénytelenségének megállapítása és végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perek egyes anyagi- és eljárásjogi kérdéseivel foglalkozó joggyakorlat-elemző csoport tevékenységéről

Tartalomjegyzék:

I. Előzmények és jogi háttér

II. Az elemző csoport tagjai, a vizsgálat menete

III. Kérdések

IV. Megállapítások

V. Összefoglalás

I. Előzmények és jogi háttér

A Kúria 2013 őszén értesült a bíróságoktól – elsőként a Balassagyarmati Törvényszék Civilisztikai Kollégiumának P.koll.139/2013/7. számú, kollégiumi ülésre készített vitaanyagából, a későbbiekben a Budapest Környéki Törvényszék végrehajtási pereket tárgyaló tanácsának tagjaitól, majd több törvényszék kollégiumvezetőjétől – arról, hogy a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) és érvénytelenségi perek „párhuzamos” megindítása problémákat: anyagi jogi és főként eljárásjogi kérdéseket vetett fel.

A kérdések ismertetését megelőzően – a problémák mélyebb megértéséhez – érdemes pár szót ejteni a végrehajtási perek jogszabályi háttéréről.

(Mivel a megoldásra váró jogkérdések szempontjából egyrészt a hitel- és a kölcsönszerződések megítélése, másrészt a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt indult perek között nincsen különbség, a bonyolult megfogalmazás elkerülése érdekében az összefoglaló véleményben kölcsön- és hitelszerződések helyett csupán kölcsönszerződéseket, végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perek helyett végrehajtás megszüntetése iránti pereket említünk.)

A Pp. XXV. Fejezetében szabályozott végrehajtási perek abból a szempontból, hogy a végrehajtás elrendelése miként: végrehajtási lappal vagy végrehajtási záradék kibocsátásával történt-e, két csoportra oszthatók, s az egyes csoportokba tartozó végrehajtási perek jogi szabályozása lényegesen eltérő.

Végrehajtási lappal (és a vele egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal) elrendelt végrehajtás megszüntetésére akkor indítható per, ha „a perben közölni kívánt tény már nem volt közölhető a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló határozat meghozatalát megelőző eljárásban vagy a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló egyezség megkötése után következett be” (Pp.368.§ a) és b) pontjai). Végrehajtási lapot a Vht.15-16.§-ai szerinti esetekben a bíróság és a közjegyző állíthat ki, marasztalást tartalmazó jogerős határozat alapján. Annak, hogy a Pp.368.§ „utóbb” bekövetkezett tényekre alapítottan engedi meg a végrehajtás megszüntetési per megindítását, az a magyarázata, hogy a végrehajtási lap kiállítását megelőzi a bíróság vagy a közjegyző előtt lefolytatott, megfelelő garanciákkal körülbástyázott eljárás, amelynek során a feleknek lehetőségük van a saját ténybeli és jogi álláspontjuk

előadására. (Ez teljesül a közjegyző által kibocsátott fizetési meghagyás esetén is, hiszen ha a kötelezett él az ellentmondás lehetőségével, az eljárás perré alakul és a bíróság előtt folytatódik.) A Pp.368.§-ába foglalt rendelkezésekből az is következik, hogy a végrehajtási lappal indult végrehajtás megszüntetésére indult perben nem vitatható a végrehajtás alapját képező jogügylet érvényessége, a végrehajtási pert tárgyaló bíróság kizárólag a végrehajtás elrendelését követő tényekre, körülményekre alapíthatja a végrehajtást megszüntető (korlátozó) döntését. (A végrehajtás alapjául szolgáló marasztalást tartalmazó jogerős bírósági határozat perújítással támadható.)

Eltérő a helyzet, ha a végrehajtás végrehajtási záradékkal (Vht.20-23/C.§) indult: ekkor a közjegyző vagy a bíróság a megfelelő alakban kiállított okiratot (közjegyzői okiratba foglalt szerződést, munkáltatói határozatot, stb.) látja el végrehajtási záradékkal, anélkül azonban, hogy az abban foglalt jogügylet létrejöttét és érvényességét vizsgálhatná. Emiatt a végrehajtási záradékkal elrendelt végrehajtás megszüntetésére indult perben a Pp. megengedi a követelés érvényes létrejöttének vizsgálatát: a Pp.369.§ a) pontja szerint záradék kiállításával elrendelt végrehajtás esetén akkor is indítható végrehajtás megszüntetési per, ha „a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre”.

A Pp.369.§ további: b), c) és d) pontjai szerint végrehajtási záradékkal indult végrehajtás megszüntetése iránt akkor is indítható per, ha a követelés egészben vagy részben megszűnt (b) pont), ha a végrehajtást kérő a teljesítésre halasztást adott és annak időtartama még nem járt le (c) pont) és ha az adós a követeléssel szemben beszámítható követelést kíván érvényesíteni (d) pont).

A problémákat a Pp.369.§ a) pontjára alapított végrehajtás megszüntetési per és az érvénytelenségi per párhuzama okozza: az előbb kifejtettek szerint a Pp.369.§ a) pontjára alapított végrehajtási perben a végrehajtás alapját képező jogügylet „érvényes létrejötté” is vizsgálható, ugyanakkor sem anyagi jogi, sem eljárási szabály nem zárja ki ugyanezen jogügylettel kapcsolatban, ugyanazon tényekre alapítottan az érvénytelenség megállapítását célzó per megindítását. Ugyanazon jogügyletet érintően tehát (akár ugyanazon, akár más érvénytelenségi okra alapítottan) mind az érvénytelenségi, mind a végrehajtás megszüntetése iránti per megindítható, mégpedig tekintet nélkül arra, hogy melyik per indult meg korábban.

E két per megindítását az elemző csoport - az egyszerűbb megfogalmazás kedvéért - a későbbiekben „párhuzamos” perindításként említi.

Szükséges megjegyezni, hogy a végrehajtási és érvénytelenségi perek „párhuzamos” megindításának lehetősége korábban is fennállt, hiszen a végrehajtási és az érvénytelenségi perek megindítására és lefolytatására vonatkozó eljárási rendelkezések az elmúlt hat évtizedben lényegében nem változtak. Az, hogy a következőkben megjelölt problémák az 2013-2014. években merültek fel, a devizalapú kölcsönökkel kapcsolatos. Devizaalapú kölcsön esetén a végrehajtás - tipikus esetben - a kölcsönszerződést (vagy a kölcsönszerződéssel kapcsolatos tartozáselismerést) valamint a kölcsönszerződés felmondását tartalmazó közjegyzői okiratok záradékolásával indul, s az ekként megindult végrehajtás megszüntetése a Pp. előbbiekben idézett 369.§-a alapján kérhető, így a Pp.369.§ a) pontjának megfelelően a végrehajtási perben is sor kerülhet annak vizsgálatára, hogy a kölcsöntartozás érvényesen létrejött-e.

Az úgynevezett „devizahiteles” perek megjelenését megelőzően az adósok (értve ezalatt

egyaránt a kölcsöntartozások és a végrehajtási eljárások adósaikat) választottak a számukra nyitva álló lehetőségek közül: ha vitatták a tartozást, de még nem indult meg ellenük a végrehajtás, akkor a végrehajtás alapját képező jogügylet érvénytelenségének megállapítása iránt indítottak pert, ha viszont nem indították meg idejekorán az érvénytelenségi pert és a követelés időközben végrehajtási szakba jutott, a végrehajtás megszüntetése (részbeni érvénytelenség esetén korlátozása) iránt indítottak pert, hiszen záradékkal indult végrehajtások esetén a végrehajtás megszüntetési perben is hivatkozhattak arra, hogy a követelés nem jött létre érvényesen.

Annak, hogy a „párhuzamos” perindítás kérdései csak az utóbbi egy-két évben kerültek a joggyakorlat látókörébe, a devizahitelesek elkeseredettsége volt az oka: a vagyonuk elvesztésétől való félelem háttérbe szorította azt a problémát, hogy igen magas költséget vállalnak magukra, ha mindkét pert megindítják. (A bíróság részéről a devizahitelesek iránti rokonszenv abban is megnyilvánult, hogy a szokásostól méltányosabban bírálták el a költségkedvezmény iránti kérelmeket, szélesebb körben engedélyeztek személyes költségmentességet a kilátástalan helyzetbe került adósoknak, amely szintén elősegítette a „párhuzamos” perindítást.)

Ha a jelenleg hatályos jogszabályi előírások (elsősorban a Pp.369.§-a) nem változnak és a „párhuzamos” perindítás lehetősége fennmarad, az ezzel kapcsolatos problémák megoldásában a jelen összefoglaló vélemény segítséget jelenthet a bírói gyakorlat számára.

II. Az elemző csoport tagjai, a vizsgálat menete

a) Az elemző csoport tagjai

Figyelembe véve a bírói gyakorlat jelzéseit, a Kúria Polgári Kollégiuma – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 2012. január 1-től hatályos 24.§ (1) bekezdés d) pontjában biztosított lehetőség alapján – a „párhuzamos” perindítás kérdéseinek vizsgálatára joggyakorlat-elemző csoport felállítását javasolta a Kúria elnökének.

A Kúria elnöke 2014. március 26. napján 2014.El.II.JGY.1/1-157. számon a vizsgálat tárgykörét a következők szerint határozta meg: „A párhuzamosan megindított szerződés érvénytelenségének megállapítása és végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perek egyes anyagi- és eljárásjogi kérdései”.

A Kúria elnöke a vizsgálat tárgykörének meghatározásával egyidejűleg kijelölte az elemző csoport tagjait, azonban a vizsgálat időtartama alatt a tagok személyében változások történtek.

Az elemző-csoport 2014. március 26. napján bevont tagjai voltak:

dr. Balogh Zoltán a Kecskeméti Törvényszék kollégiumvezetője,

dr. Harter Mária a Kúria tanácselnöke, az elemző csoport vezetője,

dr. Juhász Edit a KIM főosztályvezetője,

dr. Kapa Mátyás ügyvéd, az ELTE Polgári eljárásjog tanszékének oktatója,

dr. Mocsár Attila Zsolt a Kúria bíróját,

dr. Murányi Katalin a Kúria főtanácsadója,
dr. Puskás Péter a Kúria bírója,
dr. Pusztai Ágnes a Veszprémi Járásbíróság bírója,
dr. Szakács Katalin a Fővárosi Törvényszék tanácselnöke,
dr. Szuetta Erika a Pesti Központi Kerületi Bíróság bírója,
dr. Tózsér Lajos az Egri Törvényszék kollégiumvezetője

A csoport tagjai közé 2014. április 8. napjától bevonásra került dr. Goldea Zsuzsanna, a Legfőbb Ügyészség osztályvezető ügyésze. 2014. június 29. napján dr. Juhász Edit főosztályvezető asszony pedig arról küldött értesítést, hogy 2014 nyarától másik minisztériumba helyezik át, s mivel a továbbiakban már nem magánjogi jogalkotási feladatkört lát el, az elemző csoportban nem tudja teljesíteni vállalt feladatát.

Az elemző csoport további tagjai változatlanok maradtak, az elemző munkában mindvégig részt vettek.

Mivel a joggyakorlat-elemző csoport elsősorban a bírói gyakorlatban felmerült problémák megoldásában kívánt segítséget nyújtani, az elemző munkában túlnyomó többségben bírák vettek részt, három bírósági szintet, továbbá a vidéket és a fővárost képviselve.

Dr. Kapa Mátyás – amellet, hogy az elemző csoportban a bírói gyakorlat elméleti és ügyvédi kontrollját jelentette – a Polgári perrendtartás kodifikációja során a végrehajtási perek megújításával foglalkozó munkacsoport vezetője. 2014 decemberének utolsó napjaiban jelent meg az „Egy új polgári perrendtartás alapjai” című kiadvány (szerkesztette: Németh János és Varga István, kiadta a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.), amelyben helyet kapott Kapa Mátyás és Varga István „Különleges perek-különleges szabályozás” című tanulmánya. A tanulmánynak a különleges perek részletszabályairól szóló, dr. Kapa Mátyás által írt IV. fejezete utal a jelen joggyakorlat-elemző csoportban feltárt gyakorlati problémákra és megoldási javaslatokra (587-589. oldal), amelyek legnagyobb részben megegyeznek a jelen összefoglaló vélemény IV. részében tett megállapításokkal. (A tanulmány dr. Kapa Mátyás engedélyével az összefoglaló vélemény I. számú mellékletét képezi.)

Ilyen módon az elemző csoport tevékenysége kihatással lehet a kodifikációs munkára: a joggyakorlat elemzés során feltett kérdések és az azokra adható válaszok rávilágítottak a Pp. XXV. Fejezetébe foglalt rendelkezések változtatásának szükségességére és – feltehetően – a változtatás irányára, módjára is .

b) A vizsgálat menete

A csoport – írásbeli előkészítő munkát követően – 2014. május 5. napján tartotta alakuló ülését, amelyen a tagok kijelölték a vizsgált időszakot, meghatározták a vizsgálat módszerét, megfogalmazták a válaszra váró kérdéseket és elfogadták a vizsgálat munka- és ütemtervét.

Az ütemtervnek megfelelően az elemző csoport vezetője 2014. május 12-én intézett megkeresést a törvényszékek civilisztikai kollégiumvezetőihez, a vizsgálat körébe

tartozó kb. 20 jogerős ítélet, továbbá 2-3 jogerős felfüggesztő végzés megküldése végett. A megkeresés tartalmazta az alakuló ülésen megfogalmazott kérdéseket. A vizsgálati anyag megküldését 2014. június 20-i határidővel kértük.

A kért határozatok 2014. június 30-ig beérkeztek. A bíróságok egy része papír-alapon (postán), más részük elektronikus formában (e-mailben) küldte meg a kért határozatokat. Több törvényszék kollégiumvezetője nem csupán határozatokat gyűjtött, hanem írásbeli összegzést is készített az illetékességi területén működő járásbíróságok gyakorlatáról, amely az elemző csoport munkáját nagyban segítette.

Kérdéseinkre a Szolnoki, a Tatabányai és a Zalaegerszegi Törvényszék nem válaszolt. Ennek oka lehet az is, hogy 2014 áprilisában a kollégiumvezetőknek az elemző csoport által vizsgált kérdésekhez hasonló (részben azonos) kérdésekre kellett választ adniuk, mert a civilisztikai kollégiumvezetők 2014. május 21-24. napján tartott országos tanácskozásának egyik témája szintén a végrehajtási perek országos gyakorlata volt.

A joggyakorlat-elemző csoport vezetője a beérkezett határozatokat és összefoglalókat a tagok között – a beérkezett vizsgálati anyag terjedelmét alapul véve, arányosan – szétosztotta.

A „kiosztást” tartalmazó táblázat az összefoglaló vélemény 2. számú melléklete.

A csoport tagjai (ideértve annak vezetőjét is) a részükre megküldött vizsgálati anyagot áttekintették, feldolgozták: kérdésenként vizsgálták az adott bíróságokon kialakult gyakorlatot és összefoglalták a válaszlehetőségeket.

A munkaanyag megbeszélése a 2014. szeptember 26. és a november 7. napján megtartott üléseket történt.

A 2014. szeptember 26-i (egész napos) ülésen kérdésenként összegeztük a joggyakorlatban kialakult összes lehetséges választ, és megkíséreltük a tagok többsége szerint helyes megoldás kiválasztását.

Mivel 2014. szeptember 26-án nem sikerült egyeztetni az álláspontokat, szükségessé vált a 2014. november 7-i ülés megtartása, amelyen a javasolt válaszokról – ha nem is egyhangúan, de szavazattöbbséggel – határoztunk.

A gyakorlat alapján összegzett válaszlehetőségeket, és azok közül a munkacsoport által támogatott megoldást az összefoglaló vélemény „IV. Megállapítások” része tartalmazza.

III. Kérdések

Tekintve, hogy az érvénytelenségi perek egyes – főképpen anyagi jogi jellegű - kérdéseivel egy másik, szintén a 2014. évben felállított, dr. Wellmann György kollégiumvezető úr által vezetett joggyakorlat-elemző csoport foglalkozott, a kérdéseket akként próbáltuk megfogalmazni, hogy az azokra adható válaszok főként a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti pereket tárgyaló bírácnak nyújtson segítséget (ami egyébként a joggyakorlat-elemzés kezdeményezésének eredeti oka is volt).

A bíróságok részére megküldött kérdések az alábbiak voltak:

I. Eljárási jellegű kérdések

1. Ha a párhuzamosan megindított végrehajtás megszüntetési és érvénytelenségi perben azonos a felek személye, továbbá azonos a kereset alapjaként megjelölt érvénytelenségi ok is, alkalmazható-e a Pp.130.§ (1) bekezdés d) pontja (perfüggség és „ítélt dolog”)?

2. Egyesíthetők-e az ugyanazon bíróság előtt folytatott érvénytelenségi és végrehajtás megszüntetési perek?

3. Ha a perek nem egyesíthetők (például azért nem, mert a perek nem ugyanazon bíróság előtt folynak), előkérdése-e az érvénytelenségi per a végrehajtási pernek, és erre tekintettel felfüggeszhető-e a végrehajtási per tárgyalása?

4. Ha a felfüggesztés nem lehetséges és a „párhuzamos” pereket tárgyaló bíróságok ugyanazon érvénytelenségi ok tárgyában eltérő eredményre jutnak, kikiűszöbölhető-e az eltérés és ha igen, milyen módon?

5. A végrehajtás megszüntetési és korlátozási perekben perben állhatnak-e a Pp.366.§-ában megjelölteken kívül további személyek? Szükséges-e mindegyik szerződő fél perben állása (tekintettel arra is, hogy a végrehajtási perben nem feltétlenül a szerződő felek állnak perben)? Lehetséges-e a beavatkozás?

6. Előterjeszhető-e viszontkereset a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) perben? Hozható-e közbenső ítélet?

7. Betarthatók-e a Pp.370/A.§-ában előírt határidők? E határidők elmulasztását a másodfokú bíróság súlyos eljárási szabálysértésnek értékeli-e?

II. Anyagi jogi jellegű kérdések

1. A bíróságok a végrehajtás megszüntetési perekben az érvénytelenség kérdésében az érvénytelenségi perekben kialakulttal azonos gyakorlatot folytatnak-e? Hivatalból veszik-e figyelembe a semmisséget?

2. Ha a végrehajtás tárgyát képező követelés **egésze** nem jött létre érvényesen, a végrehajtás megszüntetési perben alkalmazhatók-e az érvénytelenség jogkövetkezményei? (A bírák a végrehajtást a tartozás fennálló összegére korlátozzák-e, vagy ítéletükben kizárólag a végrehajtást megszüntetéséről rendelkeznek és az elszámolást további perben tartják lehetségesnek?)

3. Ha a végrehajtás megszüntetési perben az állapítható meg, hogy a végrehajtás alá vont követelés **részben** nem jött létre érvényesen, korlátozható-e a végrehajtás? Ha korlátozható, a bírák hivatalból alkalmazzák-e a „többen a kevesebb” elvét, vagy felhívják-e a felperest annak megjelölésére, hogy a végrehajtás korlátozását milyen összegre kérné? A bírák a tartozás összegét szakvélemény alapján állapítják-e meg?

Kitűnik, hogy a kérdések megfogalmazásakor nehezen különíthetők el az eljárásjogi és az anyagi jogi problémák: az egyes kérdések nem tisztán anyagi jogi vagy eljárásjogi jellegűek, ezért mind a kérdésekben, mind pedig a válaszokban átfedések vannak.

IV. Megállapítások

Az elemző csoport a vizsgálat, a válaszlehetőségek összegzése és megvitatása során a feltett kérdések sorrendjét követte, így a csoport tagjai által támogatott válaszok is ezt a tematikát követik.

(Az elemző-csoport tagjai által javasolt válaszoknál jelezzük, ha a csoport tagjainak véleménye egyhangú volt, de jelezzük azt is, ha a kérdést többségi szavazással döntöttük el.)

I. Eljárási jellegű kérdések

1. Ha a párhuzamosan megindított végrehajtás megszüntetési és érvénytelenségi perben azonos a felek személye, továbbá azonos a kereset alapjaként megjelölt érvénytelenségi ok is, alkalmazható-e a Pp.130.§ (1) bekezdés d) pontja (perfüggőség és „ítélt dolog”)?

A vizsgálati anyagból a következő válaszlehetőségek szűrhetők le:

A. *Mivel nem azonos az érvényesített jog, nem állhat fenn perfüggőség, nem lehetséges felfüggesztés, és nincsen „ítélt dolog” sem.*

B. *Mivel nem azonos az érvényesített jog, nem kerül szóba az „ítélt dolog”, de ugyanazon érvénytelenségi ok esetén a ténybeli alap azonossága miatt „relatív” perfüggőség áll fenn: az érvénytelenség megállapítása a végrehajtás megszüntetésének előkérdése. Emiatt a végrehajtási per felfüggesztése lehetséges (egyben célszerű), és ha a bíróság megállapította a szerződés érvénytelenségét vagy elutasította a végrehajtási perben is előadott okra alapított érvénytelenségi keresetet, az érvénytelenség kérdésében hozott döntés a végrehajtási perben már nem vitatható.*

C. *Nincsen perfüggőség, és nem merül fel az ítélt dolog kérdése sem, de ugyanazon érvénytelenségi ok esetén a tényalap azonossága miatt a később indult pert kell felfüggeszteni (tekintet nélkül arra, hogy melyik pernek mi a tárgya).*

D. *„Ítélt dolog” nincsen, de szóba kerül a perfüggőség akkor, ha a végrehajtási perrel párhuzamosan olyan érvénytelenségi pert indítottak, melyben csak megállapítást kér a felperes (a jogkövetkezmények alkalmazását nem). Ez a két per nem folyhat párhuzamosan. A két per között annyi az összefüggés, hogy a Pp.123.§-ra figyelemmel nem indítható érvénytelenség megállapítás iránti per, ha a végrehajtás megszüntetési per már folyamatban van.*

A joggyakorlat-elemző csoport tagjai a válaszlehetőségek közül végül a módosított tartalmú „B” választ támogatták, amely szerint „párhuzamosan” megindított perek esetén azonos feleknek ugyanazon tényekre alapított ugyanazon érvénytelenségi ok esetén sem azonos az egyes perekben érvényesíteni kívánt igénye, és eltérő a két per joghatása is, hiszen a bíróság a Pp.369.§ a) pontjára alapított végrehajtás megszüntetési perben a felperes keresete nem a jogügylet érvénytelenségének megállapítására irányul. Ha a végrehajtási per nem kapcsolható össze az érvénytelenség megállapítása iránti keresettel, a végrehajtási pert tárgyaló bíróság (a

kereset körében maradva) ítéletének rendelkező részében nem állapíthatja meg, hogy a végrehajtás alapjául szolgáló jogügylet nem jött létre érvényesen, nem mondhatja ki a jogügylet érvénytelenségét (hatálytalanságát). A végrehajtási pert tárgyaló bíróság a követelés érvényes létrejöttére vonatkozó álláspontját ítéletének indokolásában – mint a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) keresetnek helyt adó vagy azt elutasító döntés indokát – fejtheti ki.

Az érvényesített jog eltérése miatt ugyanazon tényalap és ugyanazon felek esetén sem kerülhet szóba a Pp.130.§ (1) bekezdése d) pontjának alkalmazása, de ugyanazon érvénytelenségi ok esetén „relatív perfüggség” áll fenn: az érvénytelenség megállapítása a végrehajtás megszüntetésének előkérdése.

Így ha a végrehajtási per megindításakor a bíróság korábbi perben hozott jogerős határozatában már állást foglalt az érvénytelenség kérdésében (elutasította az érvénytelenség megállapítására benyújtott keresetet vagy helyt adott e keresetnek, de a helyt adó ítélet ellenére a végrehajtás a nemperes eljárás keretében nem szüntethető meg), az érvénytelenségi perben hozott döntést a végrehajtás megszüntetésére (korlátozására) indult perben tényként kell kezelni.

Mivel az érvénytelenség megállapítása a végrehajtás megszüntetésének előkérdése, „párhuzamos” perindítás esetén a végrehajtási per felfüggesztése lehetséges és célszerű.

A végrehajtás megszüntetése iránti igény a végrehajtás alapját szolgáló jogügylet „létre nem jöttének” illetve érvénytelenségének egyik jogkövetkezményeként fogható fel.

Az érvénytelenség és a végrehajtás megszüntetésére irányuló perek „párhuzamosan” is megindíthatóak. A végrehajtás megszüntetésére indított perben a keresetnek helyt adó vagy a keresetet elutasító jogerős ítélet (tekintettel arra, hogy a végrehajtási perben a bíróság nem nyilváníthatja érvénytelennek a jogügyletet), nem hat ki az érvénytelenségi per eredményére.

2.Egyesíthetők-e az ugyanazon bíróság előtt folytatott érvénytelenségi és végrehajtás megszüntetési perek?

A beérkezett határozatok és összefoglalók a következő válaszlehetőségeket tartalmazták:

A. Az egyesítés feltételeinek fennállása esetén a vh. per és az érvénytelenségi per egyesíthető, de a továbbiakban az egyesített perben a vh. perre előírt speciális szabályok érvényesülnek (pl. határidők).

B. A perek a feltételek fennállása esetén egyesíthetők, és a továbbiakban az érvénytelenségi perre egyébként irányadó általános eljárási szabályok szerint kell az egyesített pert lefolytatni.

C. A perek a feltételek fennállása esetén egyesíthetők, de az eltérő szabályok miatt elkülönítetten kell tárgyalni az érvénytelenségi és a vh. megszüntetési részét: a vh. megszüntetést a speciális előírások szerint, míg az érvénytelenségi részét az általános eljárási szabályoknak megfelelően.

D. Nem kizárt az egyesítés, de a vh. perekre vonatkozó speciális eljárási szabályok miatt akkor sem célszerű az egyesítés, ha egyébként az egyesítés feltételei fennállnak.

E. Nem tiltott, de kizárt az egyesítés, mert a vh. perekre speciális eljárási szabályok irányadók, amelyeket egyesítés esetén nem lehetne betartani.

A joggyakorlat-elemző csoport tagjai a „D” választ egyhangúan támogatták.

Ennek indoka: a Pp. nem zárja ki kifejezetten az egyesítést, a bíróság a Pp. 149.§ (2) bekezdése alapján elrendelheti az előtte folyamatban lévő, egymással összefüggő tárgyú végrehajtás megszüntetési (korlátozási) és érvénytelenségi perek egyesítését.

Tekintettel azonban arra, hogy a bíróságnak az említett perek egyesítése esetén is be kell tartania a Pp.370/A.§-ába foglalt speciális rendelkezéseket, tehát az egyesített pernek a végrehajtás megszüntetésére indított részét a Pp.370/A.§-ában előírtak szerint kell tárgyalnia, az egyesítés ritkán célszerű.

Ugyanazon járásbíróságnál benyújtott végrehajtási és érvénytelenségi kereset esetén sem mulasztható el a hatáskör és az illetékesség hivatalból történő vizsgálata, akkor sem, ha a bíróság az egyesítést célszerűnek látja.

3.Ha a perek nem egyesíthetők (például azért nem, mert a perek nem ugyanazon bíróság előtt folynak, illetve a „párhuzamos” perekre más-más bíróság rendelkezik hatáskörrel és/vagy illetékességgel), előkérdése-e az érvénytelenségi per a végrehajtási pernek, és erre tekintettel felfüggeszthető-e a végrehajtási per tárgyalása?

A vizsgálatban részt vett bíróságok álláspontja megoszlott:

A. *Ugyanazon érvénytelenségi okra alapított vh. megszüntetési és érvénytelenségi per esetén az érvénytelenség előkérdés, ezért a vh. per felfüggeszthető. Az „előkérdés” abban áll, hogy a vh. megszüntetés valójában az érvénytelenség egyik jogkövetkezményeként fogható fel.*

B. *Az érvénytelenség nem előkérdés, és egyik per sem függeszthető fel a másikra tekintettel. Csupán arról van szó, hogy mindkét per ugyanazon érvénytelenségi okot vizsgálja, de a perben érvényesített jog eltér. Perfüggesztés nincsen, az egyes perekben hozott határozatok egymástól függetlenek.*

C. *Az érvénytelenség nem előkérdés, de a felfüggesztést a célszerűség indokolja.*

D. *Lehetséges lenne a vh. per felfüggesztése, de mégsem rendelhető el, mert a soron kívüli eljárás parancsába ütközne.*

A joggyakorlat-elemző csoport tagjai egybehangzóan – az I.1. pontban, a Pp.130.§ (1) bekezdése d) pontjának alkalmazhatóságával kapcsolatban kifejtettekhez kapcsolódóan – „A” pontban kifejtett álláspontot foglalták el, amely szerint ugyanazon felek között ugyanazon tényalapra alapítottan, ugyanazon érvénytelenségi okkal kapcsolatban indított „párhuzamos” perindítás esetén az érvénytelenség az előkérdés, ezért a Pp.152.§ (2) bekezdése alapján a Pp.369.§ a) pontja szerint végrehajtási per

felfüggeszthető.

Az „előkérdés” abban áll, hogy a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) per az érvénytelenség egyik jogkövetkezményeként fogható fel.

4. Ha a felfüggesztés nem lehetséges és a „párhuzamos” perek tárgyaló bíróságok ugyanazon érvénytelenségi ok tárgyában eltérő eredményre jutnak, kiküszöbölhető-e az eltérés és ha igen, milyen módon?

A vizsgálati anyagban adott válaszok:

A/a. Perújítással. Az érvénytelenségi per eredményére tekintettel újítható a vh. perbeli jogerős ítélet.

A/b. Perújítással. Az utóbb hozott ítéletre tekintettel újítható a korábban hozott ítélet.

B. A felfüggesztéssel.

C. Sehogyan, de erre nincsen szükség, mert az eltérő tartalmú ítéletek között nincsen összefüggés.

D. Sehogyan. Megoldhatatlan a probléma.

A joggyakorlat-elemző csoport tagjainak egyhangú véleménye szerint az előző pontban említett és javasolt felfüggesztés kiküszöböli, hogy a „párhuzamosan” indított perekben ugyanazon érvénytelenségi ok megítélése kérdésében eltérő eredmény szülessen.

Ha az említett kérdésben mégis eltérő tartalmú jogerős bírói döntések meghozatalára kerül sor, az „A/a.” válasznak megfelelően az érvénytelenségi perben hozott jogerős ítélet a Pp.260.§ (1) bekezdésének a) pontja szerint alapot ad a végrehajtási per újítására.

5. A végrehajtás megszüntetési és korlátozási perekben perben állhatnak-e a Pp.366.§-ában megjelölteken kívül további személyek? Szükséges-e mindegyik szerződő fél perben állása (tekintettel arra is, hogy a végrehajtási perben nem feltétlenül a szerződő felek állnak perben)? Lehetséges-e a beavatkozás?

Gyakran előfordul, hogy a végrehajtás nem a végrehajtás alapjául szolgáló szerződés „főadós” ellen, hanem a kezes, a zálogkötelezett vagy helytállásra köteles további személy ellen indult, amely esetekben a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti per felperese nem a kölcsönszerződésben részt vett szerződő fél. Nem indul minden esetben végrehajtás egyúttal az összes „főadós” ellen, hiszen a végrehajtást kérő megválaszthatja, hogy több „főadós” esetén ki ellen indít végrehajtást. Nem ritka az sem, hogy a végrehajtási eljárás során változás következik be az adós vagy a végrehajtás kérő személyében, amelynek az a következménye, hogy a végrehajtás megszüntetése iránti perben nem az „eredeti” szerződő felek vesznek részt. Mindezen esetekben – és további, az előbbieken nem említett esetekben – eltér a végrehajtás alapját képező szerződést megkötő felek személye a végrehajtási eljárásban részt vevők személyétől.

A vizsgálati anyagban a következő álláspontok körvonalazódtak:

A. Csak a Pp-ben előírt személyeknek kell és lehet perben állniuk. A perbeli pozíciók kötöttek, másnak nem lehet perben állnia, de a beavatkozás lehetséges.

B. A Pp-ben előírt személyeken kívül lehet másnak is perben állnia, de nem kell (pl. ha a felperes a kezes, az egyenes adós perben állhat), mert a vh. per joghatása eltér az érvénytelenségi perétől.

C. A Pp-ben előírt személyeken kívül perben kell állniuk a támadott szerződés megkötésében részt vett további személyeknek is, mivel a döntés kihat rájuk. A felperest a keresetlevél elutasításának/a per megszüntetésének terhével fel kell hívni a perbevonásra.

A joggyakorlat-elemző csoport tagjainak többsége szerint a „B” verzió a helyes: a Pp. kifejezett tilalmának hiányában a Pp.366.§-ában előírt személyeken (az adós felperesen és a végrehajtást kérő alperesen) kívül a végrehajtás megszüntetésére (korlátozására) indult perekben félként részt vehetnek további, a per eldöntésében érdekelt személyek is (például az adós vagy a végrehajtást kérő jogelődje).

A Pp.366.§-ában előírt személyeken kívül azonban a végrehajtási (nem érvénytelenségi perrel egyesített) perben további felperesek vagy alperesek perben állása (perbe vonása) szükségtelen, abban az esetben is, ha egyébként az érvénytelenség kérdése a „főkötelem” szerződő feleinek részvétele nélkül nem lenne eldönthető. Ennek magyarázata a perbe vitt igények 1. pontban már említett eltérésében rejlik: a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) perben a bíróság „csupán” a végrehajtást szünteti meg (korlátozza), és e döntése a végrehajtási eljárásban részt vevő felekre (azok jogutódaira) hat ki. Mivel a kizárólag végrehajtás megszüntetésére (korlátozására) indított (érvénytelenségi perrel össze nem kapcsolt) perben a bíróság nem nyilváníthatja érvénytelennek vagy „nem létezőnek” a végrehajtás alapjául szolgáló jogügyletet, nem az annak megkötésében részt vett személyek perben állása (perbe vonása) kötelező, hanem a megszüntetni (korlátozni) kívánt végrehajtásban közvetlenül érintett személyek perben állása: a per felperese az az adós, aki az ellene indított végrehajtás megszüntetését kéri, míg alperesi pozícióba a végrehajtási eljárás végrehajtást kérője kerül.

Amennyiben megvalósultak a törvényi feltételei, a beavatkozás a végrehajtási perekben az általános szabályok szerint megengedett (Pp.54-60.§).

6. Előterjeszhető-e viszontkereset a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) perben?

A vizsgálati anyagban a következő válaszlehetőségek merültek fel:

A. A Pp. értelmezése alapján kizárt a viszontkereset előterjesztése.

B. Nem kizárt, de felesleges, mert az érdemi ellenkérelem minden esetben elég az alperesi álláspont érvényre juttatásához. Pl. ha az alperes részben elismeri a vh.

megszüntetési keresetet, a részbeni elismerés – viszontkereset nélkül is - megteremti a vh. korlátozásának az alapját.

C. Ha fennállnak az előterjesztésének Pp-ben előírt feltételei, lehetséges a viszontkereset előterjesztése. A vh. megszüntetésre irányuló keresettel szemben viszontkeresettel kérhető a vh. korlátozása.

D. Tilalom hiányában elviekben lehetséges a viszontkereset előterjesztése, de a gyakorlatban kivihetetlen, mert nincsen olyan igény, amely a vh. megszüntetéssel (korlátozással) szemben viszontkeresetként előterjeszhető lenne.

Az elemző csoport tagjainak többsége – vitát követően – a 6. kérdésben az előbbi „B” pontokban kifejtettekkel lényegében egyező álláspontot támogatott, a következők szerint:

A Pp. kizáró rendelkezésének hiányában a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) perekben nem zárható ki a viszontkereset előterjesztésének lehetősége, azonban a viszontkereset a gyakorlatban felmerült esetek mindegyikében szükségtelen volt.

Például ellenkérelem előterjesztése elég (viszontkereset szükségtelen) abban az esetben, ha az alperes a végrehajtás megszüntetése iránt előterjesztett keresettel szemben a végrehajtás korlátozását kéri. Az alperes ilyen tartalmú nyilatkozata abban az esetben is a kereset részbeni elismerésének és az elismerést meghaladóan a kereset elutasítására irányuló előadásnak értelmezhető, ha a kereset jogalapját illetően az alperes álláspontja eltér a felperesétől.

7. Betarthatók-e a Pp.370/A.§-ában előírt határidők? E határidők elmulasztását a másodfokú bíróság súlyos eljárási szabálysértésnek értékeli-e?

A bíróságok kivétel nélkül azt közölték: az első fokon eljáró bíróságok törekszenek a Pp.370/A§-ában előírt szigorú határidők betartására, de elsősorban a kézbesítés és a bizonyítás nehézségei miatt ez ritkán sikerül. Ugyanakkor a másodfokú bíróságok a határidők mulasztását nem tekintik súlyos eljárási szabályszegésnek és nem szankcionálják, azaz emiatt nem helyezik hatályon kívül az elsőfokú bíróság ítéletét, hiszen a hatályon kívül helyezés éppen a jogalkotó szándékával ellentétes következménnyel, az eljárás elhúzódásával járna. Az e kérdésre válaszoló bíróságok egyetértettek abban: a legfontosabb szempont az, hogy az érdemi döntés megalapozott legyen.

II. Anyagi jogi jellegű kérdések

1.A bíróságok a végrehajtás megszüntetési perekben az érvénytelenség kérdésében az érvénytelenségi perekben kialakulttal azonos gyakorlatot folytatnak-e? Hivatalból veszik-e figyelembe a semmisséget?

A vizsgálatra megküldött határozatok és összefoglalók szerint egységes a bírói

gyakorlat: a járásbíróságokon és a törvényszékeken akár ugyanazok a bírák (másodfokú tanácsok) tárgyalják a két pertípust, akár nem, a bírák azonos anyagi jogelvek szerint járnak el, a Pp.369.§ a) pontjára alapított perekben az érvénytelenségi perekkel egyező szempontok szerint döntenek, és a 2/2010 PK véleményben leírtaknak megfelelően járnak el. A semmisség hivatalból történő észlelése kapcsán a végrehajtás megszüntetése iránti perekben ugyanazok a problémák merülnek fel, mint az érvénytelenségi perekben.

Amennyiben a felperes több olyan okot is megjelölt, amely miatt a követelés érvényesen nem jött létre, az érvénytelenségi perekhez hasonlóan a végrehajtási perekben is elég elegendő egy ok bizonyítása a végrehajtás megszüntetéséhez (ha egy érvénytelenségi ok megáll, nem szükséges a többi érvénytelenségi bizonyítása és indokolása).

2.Ha a végrehajtás tárgyát képező követelés egésze nem jött létre érvényesen, a végrehajtás megszüntetési perben alkalmazhatók-e az érvénytelenség jogkövetkezményei? (A bírák a végrehajtást a tartozás fennálló összegére korlátozzák-e, vagy ítéletükben kizárólag a végrehajtás megszüntetéséről rendelkeznek és az elszámolást további perben tartják lehetségesnek?)

3.Ha a végrehajtás megszüntetési perben az állapítható meg, hogy a végrehajtás alá vont követelés részben nem jött létre érvényesen, korlátozható-e a végrehajtás? Ha korlátozható, a bírák hivatalból alkalmazzák-e a „többen a kevesebb” elvét, vagy felhívják-e a felperest annak megjelölésére, hogy a végrehajtás korlátozását milyen összegre kérné? A bírák a tartozás összegét szakvélemény alapján állapítják-e meg?

A joggyakorlat-elemző csoport e kérdéseket – szoros összefüggésük miatt – végül összevontan vizsgálta.

A vizsgálatra érkezett határozatok egymástól igen távol álló álláspontokat tükröztek:

– az egyik álláspont szerint ha a felperes keresetében a végrehajtás megszüntetését kéri, azonban a per során bebizonyosodik, hogy a követelés csak részben jött létre érvényesen, a bíróság a „többen a kevesebb” elvének alkalmazásával hivatalból eljárva, a felperes nyilatkozattételre felhívása nélkül korlátozhatja a végrehajtást. Ez azonban nem jelenti a hivatalból történő bizonyítás lehetőségét, ha bizonyítás szükséges, a felperesnek kell bizonyítási indítványt előterjesztenie.

– a másik álláspont szerint ha a bíró észleli, hogy a végrehajtás megszüntetése helyett annak korlátozása lehetséges, fel kell hívnia a felperest nyilatkozattételre: másodlagosan kéri-e a végrehajtás korlátozását; másodlagos kereset hiányában a bíróság nem korlátozhatja a végrehajtást. A devizalapú kölcsönökkel kapcsolatos perekben az azonban nem várható el a felperestől, hogy pontosan megjelölje a tartozás összegét, ilyen tartalmú nyilatkozat kizárólag a perben alperesi pozícióban részt vevő pénzügyintézettől várható el.

– a harmadik álláspont: a végrehajtást meg kell szüntetni, mert akár csak részben is érvénytelen követelésre nem lehet végrehajtási jogot alapítani. Az elszámolás

tulmutat a végrehajtási per keretein, kizárólag az érvénytelenségi per tárgya lehet.

– a negyedik álláspontnak megfelelően: ha a felperes a végrehajtás megszüntetését kéri, azonban a per során bebizonyosodik, hogy a követelés csak részben jött létre érvényesen, a keresetet teljes terjedelmében el kell utasítani.

A joggyakorlat-elemző csoport tagjai e kérdésekben folytatták a legélesebb vitát. Ez a vita volt az elsődleges oka annak, hogy az elemző csoport a 2014. szeptember 26-i ülést 2014. november 7. napjára halasztotta, de az újabb ülésen sem alakult ki egységes álláspont. [Azt, hogy az álláspont továbbra sem egységes, tükrözi dr. Kapa Mátyás már említett tanulmánya is (l. említett tanulmánykötet 588. oldala).]

Az elemző csoport tagjainak többsége szerint e kérdések kapcsán a helyzet árnyaltabb, mint azt a vizsgálati anyagból leszűrhető válaszok mutatják:

A végrehajtási perekben belül különbségtétel szükséges.

A végrehajtási lappal indult végrehajtások megszüntetésére – a Pp.368.§ a) és b) pontjai alapján – indított, továbbá a végrehajtási záradékkal indult végrehajtások megszüntetésére a Pp.369.§ b) pontja alapján indult perekben (tehát mindazokban az esetekben, amikor a felperes a végrehajtás alá vont követelés összegében utóbb bekövetkezett megszűnés tényét állítja, amely esetekben egyébként valóban jogos érdek fűződik az eljárások gyors befejezéséhez) a „többen a kevesebb” elve az eddigi bírói gyakorlatnak megfelelően továbbra is alkalmazható. Ha tehát a bíró megítélése szerint a végrehajtás keresettel kért megszüntetése helyett a végrehajtás korlátozása szükséges, a felperest másodlagos kereset előterjesztésére, mégpedig annak megjelölésére kell felhívnia, hogy elsődleges keresetének eredménytelensége esetén milyen összegre kéri a végrehajtás korlátozását. A másodlagos keresettel kapcsolatos bizonyítási kötelezettség is a felperest terheli, e tárgyban is tájékoztatást kell kapnia.

Ettől eltérő a helyzet a Pp.369.§ a) pontjára alapított kereset esetén.

Ha a Pp.369.§ a) pontja szerinti, a végrehajtás teljes terjedelmű megszüntetésére indított per adatai szerint a követelés részben nem jött létre érvényesen, de a részbeni érvénytelenség szabályainak alkalmazásával a „létre nem jött” követelés vagy követelésrész a „létrejött” követeléstől vagy követelésrésztől elkülöníthető, a végrehajtás megszüntetése helyett – a korlátozásra irányuló másodlagos kereset nélkül is – a végrehajtás korlátozásának van helye. Ilyen eset például ha a perben beszerzett bizonyítékok a végrehajtás megszüntetését nem igazolják, de azt igen, hogy a végrehajtandó követelés után a kamat a záradékolt okiratban feltüntetett időponthoz képest későbbi időponttól kezdődően jár jogszerűen a végrehajtást kérőnek (feltételezve, hogy nem a végrehajtási nemperes eljárásban korrigálható tévedés történt: hiszen ha a kamatfizetés kezdete elírás vagy más kijavításra alapot adó ok miatt téves, a téves időpontot a végrehajtási nemperes eljárásban kell kijavítani). A részleges érvénytelenség megítélése a végrehajtás megszüntetési és az érvénytelenségi perekben

azonos elveken alapul.

Ha a Pp.369.§ a) pontja szerinti perben az nyer bizonyítást, hogy a követelés részben nem jött létre érvényesen, azonban a „létre nem jött” rész nem különíthető el, és ezáltal az egész szerződés megdől, a végrehajtást meg kell szüntetni. Ekkor ugyanis „nem marad” végrehajtható követelés, „nem marad” olyan érvényes jogügylet, amelyhez a közvetlen végrehajtás lehetősége biztosítható lenne. Mivel a végrehajtási perekben nem küszöbölhető ki sem a részleges, sem a teljes érvénytelenség oka, és nincsen lehetőség a teljes körű elszámolásra, az eredeti állapot helyreállítására sem, a végrehajtás megszüntetését követően a követelés jogosultjának arra van lehetősége, hogy pert indítson az adós marasztalása érdekében, amely perben a követelését tartalmazó okiratot bizonyítékként felhasználhatja.

Ha a „párhuzamosan” megindított perek esetén a bíróság – az érvénytelenségi perre tekintettel – felfüggeszti a végrehajtás megszüntetése iránti per tárgyalását és bevárja az érvénytelenségi per eredményét, a folytatódó végrehajtás megszüntetési perben az érvénytelenségi per eredménye felhasználható: az érvénytelenségi per eredményétől függően a végrehajtás megszüntethető, részleges érvénytelenség esetén a végrehajtás korlátozható.

V. Összefoglaló

A joggyakorlat-elemző csoport munkájának célja a joggyakorlatban felmerült kérdésekre adható válaszlehetőségek feltárásával és a válasz-variációk kidolgozásával a bírói gyakorlat segítése volt, amely feladat teljesítése során megkíséreltük felvázolni az elemző csoport tagjai által helyesnek tartott választ. A válaszadást természetesen a jelenleg hatályos jogszabályi rendelkezések figyelembevételével kíséreltük meg.

A vizsgálat azonban felszínre hozta, hogy a valójában felesleges „párhuzamos” perindítás jogalkotással, egyes rendelkezések módosításával elkerülhető lenne.

A „párhuzamos” perindítással előálló problémák végleges és teljes körű elkerülése érdekében a joggyakorlat-elemző csoport azt javasolja, hogy a jogalkotó – a Pp. kodifikációja során, vagy addig is a Pp. kisebb volumenű módosításával – tegye lehetővé az érvénytelenségi és a Pp.369.§ a) pontjára alapított végrehajtás megszüntetése iránti igény együttes, egyazon per keretében történő tárgyalását, mégpedig nem a Pp. XXV. Fejezetébe foglalt speciális, hanem a vagyoni perekre vonatkozó általános eljárási szabályok szerint. Ha tehát a végrehajtás végrehajtási záradékkal indult, a végrehajtásnak a Pp.369.§ a) pontjára alapított megszüntetését az érvénytelenség megállapítása iránt indított perben, az érvénytelenség egyik jogkövetkezményeként lehessen kérni. Ez megvalósulhatna azáltal, ha a Pp.367.§-ából kikerülne a végrehajtási perek kizárólagos illetékességére vonatkozó rendelkezés, a Pp.370/A.§-ába foglalt határidők a Pp.369.§ a) pontjára alapított perekre nem vonatkoznának, és a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) valamint érvénytelenségi perek – hatáskör szempontjából irányadó – pertárgyértéke azonos lenne. (Amennyiben lehetőség nyílik a Pp. módosításának kezdeményezésére, a konkrét, módosított szöveget is tartalmazó javaslat további átgondolást igényel.)

A végrehajtás megszüntetése és az érvénytelenség megállapítása iránt indított

„összekapcsolt” perben biztosítani kell a végrehajtás felfüggesztésének lehetőségét.

Megfontolandó, hogy fenn kell-e tartani a különbségtételt a végrehajtási lappal és a végrehajtási záradékkal indult végrehajtások megszüntetése között. A jogbiztonságot szolgálná, ha a végrehajtási záradékkal indult végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti igény a Pp.369.§ b-c-d pontjaira korlátozódna, és ilyen módon – hasonlóan a végrehajtási lappal indult végrehajtáshoz – az „utóbbi” tények és körülmények esetkörére szorulna vissza, míg annak vizsgálata, hogy a „követelés érvényesen létrejött-e”, érvénytelenségi per keretében történne, amelynek során lehetőség nyílna a kellő mélységű bizonyítására.

A vizsgálat rávilágított arra is, hogy a Pp.370/A.§-ának beiktatása nem járt a kívánt eredménnyel. A szigorú határidők a végrehajtást kérők érdekét szolgálnák, de ez a megoldás nem bizonyult megfelelőnek: a járásbírók – elsősorban a kézbesítés és a bizonyítás nehézségei miatt – nem képesek azok betartására, mulasztásuk másodfokon nem szankcionálható (hiszen az emiatti hatályon kívül helyezés éppen az eljárás elhúzódsát eredményezné), a határidők betartása pedig bonyolult megítélésű perekben nem tesz lehetővé megalapozott döntést. Hatékonyabb és rugalmasabb megoldás lenne, ha a Pp. csupán azt írná elő: a végrehajtási pereket a bíróságoknak soron kívül kell tárgyalniuk.

Mivel dr. Kapa Mátyás a már többször említett tanulmányában mindezekkel egyező álláspontot foglalt el (utalva arra, hogy álláspontjának kialakításában segítette a joggyakorlat-elemző csoportban végzett tevékenysége), remény van arra, hogy a Pp. küszöbön álló kodifikációja során a végrehajtási perek szabályozása megújul, a „párhuzamos” perindítás kérdései rendeződnek.

Budapest, 2015. február

1. számú melléklet

(Kapa Mátyás tanulmányának részlete)

4.5. Végrehajtási perek

A végrehajtási perek esetleges megújítása során elsősorban azt szükséges vizsgálni, hogy miként kapcsolódjon egymáshoz a Pp és az elmúlt esztendőben többször novelláris módosításon átesett végrehajtási kódex, illetve az ahhoz kapcsolódó végrehajtási gyakorlat.

A végrehajtási perek körében a leginkább a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perekben merülnek fel koncepcionális kérdések. A végrehajtás perben történő megszüntetése kapcsán számos olyan jogalkalmazási probléma merül fel, amelyek többsége csak jogalkotással oldható fel.¹

- Nem megfelelően tisztázott a viszony – a hasonló ténybeli és jogi alapon – egymással párhuzamosan megindítható tágabb körű végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perek és a szerződés érvénytelenségével összefüggő igények iránti indított perek között.
- Nem egyértelmű a jogkövetkezménye annak, ha a tágabb körű végrehajtás megszüntetése iránti perben a bíróság arra a következtetésre jut, hogy végrehajtás alapjául szolgáló szerződés részlegesen érvénytelen.
- Sajátos, a hitelezők érdekeit súlyosan és aránytalanul sértő helyzetet eredményez, hogy a szerződő fél – a régi Ptk. 239/A. § (1) bekezdése, illetve az új Ptk. 6:108. § (2) bekezdése alapján – a szerződés érvénytelenségének megállapítását a bíróságtól anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség következményeinek alkalmazását kérné.

A perjogi kodifikáció során – a gyakorlat által e körben felvetett problémák orvoslása érdekében – célszerű lenne megvizsgálni egy, a hatályos szabályozástól eltérő jogi konstrukció bevezetésének lehetőségét.

- Megfontolandó a szűkebb és tágabb körű végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perek mai rendszerének megszüntetése oly módon, hogy a végrehajtás megszüntetésre, korlátozására vonatkozó igényt kizárólag olyan időpontban bekövetkezett tényekre, illetve olyan időpontban megszületett határozatokra lehessen alapítani, amikor az már nem volt közölhető a végrehajtás alapjául szolgáló okirat vagy határozat megszületését eredményező eljárásban.
- A fentiek szerinti konstrukció elfogadása esetén azok a hivatkozások, amelyek ma a tágabb körű végrehajtás megszüntetési és korlátozási perekben hozhatók fel (pl. a követelés érvényesen nem jött létre) külön, érvénytelenségi perben lennének érvényesíthetőek, és az ott meghozott döntés alapján válna kezdeményezhetővé a végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása.
- Ezzel összefüggésben meg kell teremteni a jogszabályi lehetőséget arra, hogy az érvénytelenségi pert elbíráló bíróság a vitatott szerződés alapján folyó végrehajtást, indokolt esetben felfüggeszthesse.
- Ennek nyomán a végrehajtás – perben történő – megszüntetésének vagy korlátozásának egy újfajta jogi alapját is meg kellene teremteni: a végrehajtási perben eljáró bíróság a végrehajtást megszüntetné, ha külön perben megállapították az alapul fekvő szerződés teljes érvénytelenségét, míg a végrehajtást korlátozná, ha külön perben megállapították az alapul fekvő szerződés részleges érvénytelenségét. Ez egyébként választ adna arra a dilemmára is, hogy mi a teendő a végrehajtás alapjául szolgáló szerződés részleges érvénytelenségének konstatálása esetén.
- A végrehajtási perek között külön kellene szabályozni a végrehajtás megszüntetésére és a végrehajtás korlátozására irányuló pereket. E körben el kellene különíteni a kétféle igényt megalapozó okokat is: a követelés részleges megszűnése, a részleges teljesítés, a részleges elévülés, a részleges érvénytelenség a végrehajtás korlátozását alapozná meg, míg a követelés teljes megszűnése, a teljes mértékű teljesítés, a teljes követelés elévülése, a teljes érvénytelenség

---

1 A gyakorlati problémák és a megoldási alternatívák fellajstromozása terén a jelen cikk szerzője jelentős mértékben támaszkodott a Kúria „Párhuzamosan megindított szerződés érvénytelenségének megállapítása és végrehajtás megszüntetése (korlátozása iránti perek egyes anyagi- és eljárásjogi kérdései”-nek vizsgálatát végző joggyakorlat-elemző csoportjának, és személyesen a csoport vezetőjének, Harter Mária, kúriai tanácselnöknek a felvetéseire.

- a végrehajtás megszüntetését eredményezhetné.*
- *Fontos lenne rögzíteni, hogy a bíróságnak az előadott kereseti kérelemről kell döntenie. Így például a részleges érvénytelenséget kimondó ítéletre alapított végrehajtás korlátozása iránti perben a felperesnek meg kellene határoznia, hogy milyen összegre kéri korlátozni a végrehajtást.*
  - *Kezelní szükséges azt a problémát is, amikor a végrehajtási záradékkal ellátott okiratban szereplő követelés realizálására indított végrehajtás a szerződés érvénytelensége miatt megszüntetésre kerül. Ilyenkor ugyanis – az esetek döntő többségében – a végrehajtást kérőnek vitathatatlanul fennáll valamely követelése az adóssal szemben, csak esetleg nem az eredeti jogcímen, illetve nem végrehajtás alapjául szolgáló okiratba foglalva. Méltánytalan helyzetet idéz elő, ha az egyébként tényszerűen fennálló követelés teljesítése alól az adós kibújhat, és az új, végrehajtás alapjául szolgáló okirat megszerzéséig a tartozás fedezetét elvonhatja. Erre figyelemmel lehetővé kellene tenni, hogy a végrehajtás megszüntetése esetén, ha az eredeti végrehajtást kérő rövid határidőn belül pert indít új, végrehajtás alapjául szolgáló okirat megszerzése iránt (tipikusan elszámolás iránt), akkor az eredeti végrehajtási eljárásban megtett foglalások joghatálya legalább biztosítási intézkedésként fennmaradhasson.*
  - *Mindazokban a perekben, amelyek folyamatban lévő végrehajtás alapjául szolgáló szerződés érvényességét vitatják, kategorikusan ki kell zárni azt a lehetőséget, hogy a szerződő fél a szerződés érvénytelenségének megállapítását a bíróságtól anélkül is kérhesse, hogy az érvénytelenség következményeinek alkalmazását kérné. Ilyen perekben elengedhetetlen az érvénytelenség jogkövetkezéseiről való döntés (pl. elszámolás), minden más megoldás kizárólag a rosszhiszemű adós jogelkerülő magatartását pártolja és ösztönzi.*

A fentiekben vázolt konstrukció megnyugtatóan rendezhetné a gyakorlat által folyamatosan jelzett, az eljárási határidők betarthatatlanságával összefüggő problémákat. A jelenlegi szabályozás mellett elfordulhat, hogy egy nagy pertárgyértékű, bonyolult jogvitában a járásbírósnak bírójának kell döntenie egy, az eljárás gyorsítását szolgáló szabályokat tartalmazó, szigorúbb eljárási rezsím alkalmazásával, míg ha ugyanez a jogvita nem végrehajtási per keretében, hanem az általános szabályok szerint bonyolódó perben kerülne elbírálásra, akkor a törvényszék bírójának, kevésbé kötött eljárási rendben hozhatna döntést.²

---

² *További felvetéseket ld. Kapa Mátyás: A végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perek szabályozásának dogmatikai alapkérdései. In: Varga István (szerk): Codificatio processualis civilis – Studia in Honorem Németh János II. Budapest, 2013., 157-177. old.*

	<i>Nagy terjedelmű</i>	<i>Közepes terjedelmű</i>	<i>Kisebb terjedelmű</i>	<i>Hiánypótlás esetén*</i>
<i>dr. Harter</i>	<i>Kecskemét</i>	<i>Gyula</i>	<i>Szeged</i>	-
<i>dr. Mocsár</i>	<i>Budapest Környéki</i>			+
<i>dr. Puskás</i>	<i>Miskolc</i>	<i>Eger</i>		-
<i>dr. Tőzsér</i>	<i>Kaposvár</i>			-
<i>dr. Balogh</i>	<i>Székesfehérvár</i>			-
<i>dr. Szakács</i>		<i>Szekszárd és Veszprém</i>	<i>Pécs</i>	-
<i>dr. Szuetta</i>		<i>Debrecen és Győr</i>		+
<i>dr. Pusztai</i>		<i>Nyíregyháza és Balassagyarmat</i>		+
<i>dr. Murányi</i>	<i>Főváros</i>		<i>Szombathely</i>	-

*A **vastag betűvel** jelzett törvényszékektől e-mailben érkezett a vizsgálati anyag*

Nem küldött sem összefoglalót, sem határozatokat:

- *Szolnok*
- *Tatabánya*
- *Zalaegerszeg*

* Ha e 3 törvényszékről 2014. július 15-ig megérkeznek a hiányzó anyagok, a + jelölésű csoporttagok még „terhelhetők”, a – jelölésű csoporttagok további munkaterhet már nem tudnak vállalni.